

Netek.

Prvotni pomen čisto slovenske besede „netek“ je vsim Slovencem tako sploh znan, da mi ga ni treba tukaj razlagati. Ker pa Slovenci besedo „netek“ v prenesenim pomenu večkrat, ko v prvotnim in v raznih krajih razno rabijo, v nekaterih krajih neteku celo neko osebnost podlagajo; mislim da bo slovenskim jezikoslovcom vstreženo, ako jim po pričajočim razloženji njih jezični zaklad za dve pomeni večji priraste.

V prenesenim pomenu je „netek“ v dolnjih krajih celjskega kroga za lavo, morebiti tudi onkraj Save na Kranjskem pogrebno imé - kletvica, ker pomenu to, kar beseda hudič, vendar s tem razločkan, da le manj poredni Slovenci netekujejo, bolj sirovi pa hudičujejo. V tih krajih je Slovencu vsaka nasprotnost brez razločka „netek“.

Viši proti Celji imajo Slovenci samo kistiga za neteka, ki ni lahko za nasititi, ki več jesti in piti naenkrat potrebuje, ko po navadi človeku gre. Nemci pravijo takim „Vielfrass.“ Ta poslednji pomen besede „neteka“ izvira posebno iz te pripovedi:

Netek je, pravijo, neko bitje, ki v človeški podobi zmiram po sveti hodi, vse kraje in vsako hišo posebej obišče, in jesti in piti prosi. Kjer mu radovoljno kaj dajo, ne pojé in ne izpije več, ko navaden človek; ali gorje tistim kraju, tisti hiši, kjer ga brez jesti in piti odpraviti hočejo. Nav takšnimi se razsudi, preišče vse kote po celi hiši, in kar koli najde živejša, bodi ti za ljubi ali za živino, in ako bi ga ravno za več let drugim dosti bilo, požre vsega na enkrat. Navveči tode polne vina z enim sreklijem sprayne. Takšnim ljudem njive, vinogradi in sadu-rosne drevesa bi leta nič ne rodijo. Tako dela netek povsod, kjer ga iz skoposti brez jesti in piti odpravljajo. Kjer ga pa prijazno sprimejo in mu koliko koliko po zmognosti postrežejo, tam se hvaležniga skače. Vse prazne vreče (žake) napolni z nar lepšo psénico, vse prazne sode jim z najboljšim vinom nalije in jim velike kupe zlata pusti. Zatorej pravijo, ni varno neznariga človeka brez jesti in piti od hiše odpravljati, ker bi se lahko primerilo, da bi opravljali neznanca, v čem na neteka namerili.

Z